

ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นเป็นปัญหาหนึ่งที่ประเทศไทยให้ความสำคัญ เนื่องจากมีผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมาก การป้องกันและกำจัดอย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ด้วยเหตุนี้ สผ. จึงดำเนินการจัดทำคู่มือชนิดพันธุ์ต่างถิ่นในระบบนิเวศ เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจและเกิดความตระหนักถึงผลกระทบของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน รวมถึงคาดหวังให้ประชาชนนำคู่มือดังกล่าวไปใช้และร่วมเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานต่อไป

การประชุมเรื่อง คู่มือชนิดพันธุ์ต่างถิ่นในระบบนิเวศ เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2552 ณ โรงแรมฮอลิเดย์ อินน์ จังหวัดเชียงใหม่ จัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจำแนกระบบนิเวศตามหลักการของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ และรวบรวมข้อมูลชนิดพันธุ์ต่างถิ่นในระบบนิเวศป่าไม้ภูเขา แหล่งน้ำในแผ่นดิน และระบบนิเวศทางการเกษตร

ระบบนิเวศกับชนิดพันธุ์ต่างถิ่น โดย รศ.ดร. อุกติศ กุฎอินทร์ ได้อธิบายลักษณะความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศ 7 ระบบ ตามการแบ่งของอนุสัญญาฯ และได้จัดกลุ่มระบบนิเวศของประเทศไทยให้สอดคล้องตามอนุสัญญาฯ ทั้งนี้ การให้คำนิยามระบบนิเวศจะกำหนดให้เหมาะสมกับสถานภาพภายในประเทศ โดยใช้ข้อมูลจากอนุสัญญาฯ เป็นกรอบกว้างๆ ประกอบการกำหนดคำนิยามดังกล่าว

ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นในระบบนิเวศป่าไม้และระบบนิเวศแห่งภูเขา โดย นายนิรัตน์ จินตนา ซึ่งเป็นผู้หนึ่งในการดำเนินโครงการสำรวจสถานภาพพืชต่างถิ่นที่รุกรานในพื้นที่อนุรักษ์ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พืชต่างถิ่นที่พบในพื้นที่ตามทะเลเบียนชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่ควรป้องกัน ควบคุม และกำจัดของประเทศไทยมีจำนวน 30 ชนิด และพืชต่างถิ่นที่ไม่อยู่ในทะเลเบียนฯ มีจำนวน 229 ชนิด

ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นในระบบนิเวศแหล่งน้ำในแผ่นดิน โดย ดร. ขวลิต วิทยานนท์ นำเสนอสัตว์น้ำต่างถิ่นตามทะเลเบียนฯ มีจำนวน 23 ชนิด และที่ไม่อยู่ในทะเลเบียนฯ อีกจำนวน 8 ชนิด โดยมีสัตว์และพืชน้ำต่างถิ่น 9 ชนิด แสดงผลรุกรานอย่างชัดเจนในระบบนิเวศแหล่งน้ำในแผ่นดิน ได้แก่ หอยเชอร์รี่ ปลาซีกเกอร์ ปลานิล ปลาดุกอูย ปลามอบัสเตอร์ ไมยราบยักษ์ ผักตบชวา หอยขจรจบ และรูปฤาษี

ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นในระบบนิเวศทางการเกษตร มี

ผู้ร่วมนำเสนอข้อมูล 3 ท่าน ได้แก่ นายวิรุพันธ์ กันแก้ว มูลนิธิโครงการหลวง นำเสนอชนิดพืชต่างถิ่นที่นำเข้ามาเพื่อประโยชน์ทางการเกษตรทั้ง ผัก สมุนไพร ไม้ผล ไม้ดอกเมืองหนาว และกาแฟ การนำเข้ากระทำโดยสิ่งซื้อผ่านตัวแทนของบริษัทเอกชน ติดต่อขอซื้อพันธุ์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และนำติดตัวเข้ามา ชนิดพันธุ์ที่นำเข้ามาจะต้องผ่านการศึกษาดทดลอง และปรับปรุงพันธุ์เพื่อให้สามารถปลูกได้ในเมืองไทย ดร. ศิริณี พูนไชยศรี กรมวิชาการเกษตร นำเสนอชนิดพันธุ์แมลงศัตรูพืชที่พบในระบบนิเวศเกษตรจำนวน 40 ชนิด ซึ่งหลายชนิดอาจเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่น แต่ยังไม่มีความมั่นใจยืนยันชัดเจน อย่างไรก็ตาม ดร. ศิริณี ให้ความเห็นว่า ประเทศไทยต้องจัดทำแมลงต้นแบบ (type specimen) ซึ่งต่อไปจะสามารถใช้ตรวจสอบได้ว่าแมลงที่อยู่นอกเหนือจากแมลงต้นแบบเป็นแมลงต่างถิ่น ดร. ปิยรัตน์ ธรรมกิจวัฒน์ นำเสนอกรณีศึกษา จุลินทรีย์โรคพืชที่แพร่ระบาดรุนแรงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ แต่ยังไม่มีความมั่นใจว่าจุลินทรีย์ชนิดใดเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นของประเทศไทย และเสนอความเห็นต่อรายการจุลินทรีย์ในทะเลเบียนฯ ว่าควรกำหนดถึงระดับการจัดจำแนกโดยอาศัยความสามารถในการเข้าทำลายพืชที่แตกต่างกัน (Race) และการแบ่งทางชีวเคมีด้านการใช้น้ำตาลไคแซ็กคาไรด์ (disaccharide) และ น้ำตาลแอลกอฮอล์ 6 ชนิด ของจุลินทรีย์ (Biovar) เพราะจุลินทรีย์ชนิดเดียวกัน แต่ Race และ Biovar ต่างกัน จะมีผลการรุกรานในพืชอาศัยที่แตกต่างกัน

ในช่วงท้ายของการประชุม ผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัยจากหน่วยงานของรัฐและสถาบันการศึกษา ร่วมกันตรวจแก้รายชื่อชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่จะนำไปจัดทำ คู่มือชนิดพันธุ์ต่างถิ่นในระบบนิเวศระบบนิเวศป่าไม้และภูเขา และระบบนิเวศแหล่งน้ำในแผ่นดิน สำหรับระบบนิเวศทางการเกษตร ที่ประชุมยังมีความเห็นเกี่ยวกับคำนิยามที่ต่างกัน และมีชนิดพันธุ์ต่างถิ่นหลายประเภทที่ยังไม่มีการศึกษาที่แน่ชัดว่าเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นหรือไม่ จึงยากที่จะตรวจสอบและรวบรวมชนิดพันธุ์ต่างถิ่นในระบบนิเวศเกษตรได้หมด

